

VISIETEKST

cameragebruik

6/2020

1. Inleiding

Camera's duiken steeds vaker op in onze alledaagse omgeving. Ze worden ingezet om allerlei redenen. Camera's kunnen geïnstalleerd worden als bewakingsinstrument om de veiligheid te controleren. Maar ook met onze GSM worden meer filmpjes gemaakt om leuke momenten te koesteren voor later of om te delen met anderen.

Het inzetten van camera's, voor welke doeleinden dan ook, kan echter niet zo maar. Camera's moeten binnen Intesa doordacht ingezet worden en een aantal voorgeschreven stappen moeten opgevolgd worden voor men tot cameragebruik kan overgaan. Het hoeft namelijk geen betoog dat cameragebruik op gespannen voet kan staan met de privacy van onze cliënten en medewerkers.

Binnen Intesa worden er vaste, mobiele en handcamera's gebruikt om beeldmateriaal te maken.

Hierbij respecteren we alle wettelijke bepalingen met betrekking tot cameratoezicht¹. Omdat we als voorziening geen onrechtmatige inbreuk willen doen op de **privacy rechten** van onze cliënten en medewerkers, is er een duidelijke procedure en visie uitgeschreven hieromtrent.

We willen er al meteen op duiden dat het gaat om het maken van beelden van onze cliënten. Er zullen dus **geen beelden gemaakt worden met de intentie om werknemers of derden te controleren**.

2. Doelstellingen

Het is noodzakelijk om telkens doordacht camera's in te zetten en duidelijk te verwoorden wat we willen bereiken met het cameratoezicht. Dit wordt binnen de wetgeving ook benoemd als het **beginsel van finaliteit**.

Binnen Intesa opteren we ervoor om cameratoezicht in te schakelen om volgende doelstellingen na te streven:

- Het verhogen en controleren van de **veiligheid** van de cliënten en werknemers
- Het toezien op de **gezondheid** van de cliënten
- Het **beschermen** van goederen van cliënten, werknemers en de voorziening

¹ Voor meer informatie: <https://www.belgium.be/nl/justitie/privacy/camerabewaking>

2.1. Het verhogen van de veiligheid van de cliënten en werknemers

Veiligheid definiëren we als:

- de mate van afwezigheid van potentiële oorzaken van een gevaarlijke situatie
- de mate van aanwezigheid van beschermende maatregelen tegen deze potentiële oorzaken

Onder potentiële oorzaken kan het gedrag van cliënten verstaan worden: agressie, seksueel grensoverschrijdend gedrag, pesten,... Het is niet altijd mogelijk om deze potentiële oorzaken onder controle te krijgen, daarom trachten we ook een aantal beschermende maatregelen te treffen zoals bijvoorbeeld cameragebruik.

Indien een cliënt in de time-out ruimte verblijft of de kamerdeur van een cliënt wordt gesloten, is cameragebruik in de ruimte aangewezen om de veiligheid van de cliënt te observeren en op te volgen. Ook het inzetten van fixatiemateriaal kan via cameragebruik geobserveerd worden. Hiervoor wordt telkens de schriftelijke toestemming van de cliënt of wettelijke vertegenwoordiger gevraagd. (zie procedure vrijheidsbeperkende maatregelen)

Veiligheid heeft steeds een subjectieve component: de aanwezigheid van een camera kan het gevoel van veiligheid en dus het welbevinden verhogen.

2.2. Het toezien op de gezondheid van de cliënten

Gezondheid willen we in deze visietekst niet te eng opvatten. Om gezondheid te definiëren gebruiken we de definitie van de Wereldgezondheidsorganisatie: Gezondheid is een toestand van volledig lichamelijk, geestelijk en maatschappelijk welzijn en niet slechts de afwezigheid van ziekte of andere lichamelijke gebreken.

Wanneer dus het lichamelijke, geestelijke of maatschappelijke welzijn van een persoon in gevaar komt en andere observatietechnieken niet mogelijk of uitgeput zijn, is het mogelijk om na overleg op een teamvergadering over te gaan tot het installeren van een mobiele camera of het gebruik van de handcamera door de pedagogen.

Speciale aandacht willen we vestigen op het gebruiken van camera's om probleemgedrag te observeren. Het stellen van probleemgedrag kan, wanneer we bovenstaande definitie hanteren, gezien worden als een toestand waarin er geen sprake is van volledig lichamelijk, geestelijk en maatschappelijk welzijn. Cameratoezicht kan gebruikt worden om zicht te krijgen op de vorm, frequentie, intensiteit en duur van het probleemgedrag.

Vorm

= de wijze waarop het probleemgedrag zich manifesteert. Het is hierbij niet enkel de bedoeling dat we zicht krijgen op de handeling, maar ook op de aanloop naar het gedrag en de terugkeer naar rust bij de cliënt. Door het

beeldmateriaal te analyseren kunnen we ook een zicht krijgen op bepaald zelfbeschermend gedrag dat de cliënt stelt en hebben we oog voor de lichaamstaal, zijn emoties, manier van oriënteren, contact maken en communiceren. Tenslotte kunnen er in de omliggende ruimte of context signalen terug te vinden zijn die aanleiding geven tot het probleemgedrag. Het doel van de camerabeelden is om een patroon te ontdekken zodat er preventief ingegrepen kan worden en het probleemgedrag vermeden kan worden in de toekomst.

Frequentie

= het aantal keren dat het probleemgedrag wel of niet voorkomt in een bepaalde periode.

Intensiteit

= de kracht en de snelheid waarmee het gedrag zich voordoet. Daarbij kijkt men ook naar de plaats die het gedrag inneemt binnen iemands aandachtsveld. Is er sprake van probleemgedrag omwille van frustraties bij de cliënt of is er sprake van instrumentele agressie waarbij het probleemgedrag doelgericht ingezet wordt om een doel te bereiken.

Duur

= de tijdsperiode tussen de aanvang en het einde van het probleemgedrag.

2.3. Het beschermen van goederen van cliënten, werknemers en de voorziening

Bescherming van goederen wordt gezien als het trachten te voorkomen van diefstal, wegnemen van voorwerpen, vandalisme, inbraak, beschadiging van persoonlijke spullen, spullen van anderen of van de voorziening, ...

Camerabewaking kan ingeschakeld worden als een preventieve maatregel. Het is namelijk mogelijk dat de dreiging van betrap te worden er toe leidt dat goederen niet meer beschadigd of onvreemd worden.

Daarnaast kan camerabewaking ook ingeschakeld worden om degene die de beschadiging heeft aangericht of iets onvreemd heeft te identificeren.

3. Motivatie

De inbreuk op de privacy door cameragebruik is niet gering. Camerabewaking binnen onze voorziening gaat om camerabewaking in een in principe niet voor het publiek toegankelijke besloten plaats. Om aan de wetgeving die hieromtrent bestaat te voldoen is het belangrijk dat er wordt beargumenteerd in het registratieformulier waarom er tot cameragebruik binnen onze voorziening wordt overgegaan.

3.1. Beginsel van subsidiariteit

- Het is aangewezen om te motiveren waarom cameragebruik het gepaste en noodzakelijke middel is om de hierboven vermelde doelstellingen te bereiken.
- Om een doel te bereiken moet het lichtste middel worden ingezet. Dit houdt in dat we aan de hand van een probleemanalyse bepalen welke maatregelen kunnen genomen worden om het probleem, in de mate van het mogelijke, op te lossen. Enkel wanneer aangetoond kan worden dat met lichtere maatregelen niet het gewenste of beoogde resultaat bereikt wordt en al deze maatregelen zijn uitgeput kan er overgegaan worden tot cameragebruik.

3.2. Beginsel van de proportionaliteit

Er moet gemotiveerd worden dat er een evenwicht is tussen de verhoging van de veiligheid en het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Binnen onze voorziening wordt camerabewaking enkel toegestaan indien deze bijdraagt tot het nastreven van één of meerdere van de hierboven beschreven doelstellingen. Er zal onder geen beding toestemming gegeven worden om beelden te maken die de intentie hebben om de intimiteit van een persoon te schaden, noch zullen er beelden gemaakt worden om informatie op te doen over de filosofische, religieuze, politieke, syndicale gezindheid, etnische of sociale origine en het seksuele leven.

We stellen de camera's zo op dat het maken van beelden die niet bijdragen aan de hierboven vermelde doelstellingen zo beperkt mogelijk blijven.

4. Omgang met beeldmateriaal

De eindverantwoordelijkheid voor cameragebruik ligt steeds bij de directie. Cliënten en medewerkers worden ingelicht over het gebruik van camera's en via een pictogram wordt visueel gemaakt waar er gefilmd wordt.

De beelden worden steeds met respect en discretie bekeken en geanalyseerd indien nodig.

Indien het opportuun is, wordt een selectie van de beelden gemaakt om terug te koppelen naar het team, de cliënt en/of zijn netwerk en/of de wettelijke vertegenwoordiger. Omdat camerabewaking een ingrijpende maatregel is, wordt deze grondig geëvalueerd op verschillende overlegorganen. Zo worden de ondernemingsraad, het team, de cliënten en hun netwerk actief betrokken in het inzetten en evalueren van camera's binnen Intesa.

In de procedure staan de richtlijnen rond het gebruik in de praktijk meer uitgewerkt en geconcretiseerd.